

Κοινωνική Πολιτική

Vol 13 (2020)



Το πλαίσιο της αξιολόγησης οφειλών και οφειλετών από το Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών

Γεώργιος Νάσιος

doi: [10.12681/sp.29060](https://doi.org/10.12681/sp.29060)

Copyright © 2021, Γεώργιος Νάσιος



This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

To cite this article:

Νάσιος Γ. (2021). Το πλαίσιο της αξιολόγησης οφειλών και οφειλετών από το Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών. *Κοινωνική Πολιτική*, 13, 63–84. <https://doi.org/10.12681/sp.29060>

Κοινωνική Πολιτική

Social Policy

Άρθρα / Articles:

**Μαρία Συμεωνάκη, Εύη Χατζηβαρνάβα,
Αγγελική Καζάνη, Γλυκερία Σταματοπούλου,
Αγγελική Αθανασοπούλου,
Δημήτρης Παρσάνογλου**

Εργασία, οικογένεια, συντροφικότητα και γονεϊκότητα
κατά το πρώτο κύμα της πανδημίας COVID-19

Έλια Αποστολοπούλου

Το δικαίωμα στη φύση ως κοινωνικό δικαίωμα

Νάσιος Γεώργιος

Το πλαίσιο της αξιολόγησης οφειλών και οφειλετών
από το Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών

Ζωή Σιούλη-Κατάκη

Ανισότητες στη θεμελίωση συνταξιοδότησης μητέρων
ανηλίκων. Το παράδειγμα του τ.ΤΕΑΥΕΚ

Κατερίνα Ψωμοπούλου

Η Βουλή των Ελλήνων εννοιολογεί το φύλο: ανάλυση
κοινοβουλευτικού λόγου για τη νομική αναγνώριση της
ταυτότητας φύλου

Το πλαίσιο της αξιολόγησης οφειλών και οφειλετών από το Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών

Νάσιος Γεώργιος

Δρ. Κοινωνικής Πολιτικής, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Περίληψη

Οι ασφαλιστικές οφειλές έχουν αυξηθεί ραγδαία τα τελευταία χρόνια, ειδικά την περίοδο της οικονομικής κρίσης. Η συσσώρευση μεγάλου ύψους ασφαλιστικών οφειλών υπονομεύει τη βιωσιμότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Για τον λόγο αυτόν, το 2013 ιδρύθηκε το Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (Κ.Ε.Α.Ο.), ως μια εξειδικευμένη υπηρεσία, προκειμένου να φέρει εις πέρας το δύσκολο έργο της είσπραξης ασφαλιστικών οφειλών και της ανάσχευσης της αύξησής τους. Η λειτουργία του Κ.Ε.Α.Ο. βασίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στην αξιολόγηση οφειλών και οφειλετών, η οποία διαφέρει ανάλογα με το εκάστοτε πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι οφειλές και οι οφειλέτες. Σε κάθε περίπτωση, η αξιολόγηση βρίσκεται στον πυρήνα όλων σχεδόν των κανόνων δικαίου που αφορούν τις ασφαλιστικές οφειλές αλλά και της επιχειρησιακής λειτουργίας του Κ.Ε.Α.Ο. Συνεπώς, η εξειδίκευση και εμπειρία του προσωπικού που εμπλέκεται στις διαδικασίες αξιολόγησης αποτελεί κρίσιμο - αλλά απαιτούμενο - στοιχείο στο σημερινό σύνθετο και πολύπλοκο περιβάλλον της είσπραξης ασφαλιστικών οφειλών για την αποδοτική λειτουργία του Κ.Ε.Α.Ο. προς όφελος της κοινωνικής ασφάλισης.

Λέξεις κλειδιά: αξιολόγηση, οφειλέτης, οφειλές, Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών

Abstract

Insurance debts have grown sharply in recent years, especially during the financial crisis. The accumulation of large amounts of insurance debts undermines the viability of the social security system. For this reason, in 2013 the Insurance Debt Collection Center (Κ.Ε.Α.Ο.) was established as a specialized service, in order to carry out the difficult task of collecting insurance debts and halting their growth. The operation of Κ.Ε.Α.Ο. is based on the assessment of debts and debtors that differs depending on the legal framework in which the debts and debtors are included. In any case, the assessment is at the core of almost all the rules of law concerning insurance debts and the business operation of Κ.Ε.Α.Ο. Therefore, the expertise and experience of the personnel involved

in the assessment processes are crucial in the current complex environment of the collection of insurance debts for the efficient operation of K.E.A.O. for the benefit of social security.

Keywords: evaluation, debtor, debts, Insurance Debt Collection Center

1. Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια αξιοσημείωτη αύξηση στις ανείσπρακτες οφειλές προς τα ασφαλιστικά ταμεία, η οποία υπονομεύει την οικονομική βιωσιμότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Η αύξηση αυτή είναι κυρίως το αποτέλεσμα της αδυναμίας καταβολής ασφαλιστικών εισφορών από φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις λόγω των οικονομικών συνθηκών (Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, 2016). Οι οφειλόμενες ασφαλιστικές εισφορές αποτελούν ένα από τα βασικά προβλήματα ως προς τη χρηματοδότηση του ασφαλιστικού συστήματος, γεγονός που έχει οδηγήσει στην αυστηροποίηση των ποινών σε όσους δεν καταβάλλουν τις οφειλόμενες εισφορές, χωρίς όμως ουσιαστικό αντίκρουσμα, καθώς αυτές συνεχίζουν να συσσωρεύονται. Ως αποτέλεσμα, επιβραβεύονται οι ασυνεπείς εργοδότες και ασφαλισμένοι, δημιουργούνται συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ συνεπών και ασυνεπών ασφαλισμένων και εργοδοτών και επιβαρύνονται τα ασφαλιστικά ταμεία και οι ασφαλισμένοι (Θεοδωρουλάκης και Κουμαριανός, 2012).

Όπως επισημαίνεται σε σχετικό πόρισμα της Επιτροπής Ειδικών για το ασφαλιστικό, η μη καταβολή των οφειλόμενων ασφαλιστικών εισφορών αποτελεί μια από τις ενδογενείς και διαρκείς παθογένειες του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης που κλονίζει τη βιωσιμότητά του και εμποδίζει την ανάπτυξή του, καθώς χωρίς έναν αποτελεσματικό μηχανισμό αποτροπής και καταπολέμησης της εισφοροδιαφυγής δε δύναται να υπάρξει βιώσιμο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης (Πόρισμα της Επιτροπής Ειδικών για το Ασφαλιστικό, 2010). Εάν μάλιστα δε ληφθούν σχετικά μέτρα, το ασφαλιστικό σύστημα είναι πιθανό να οδηγηθεί σε συνθήκες εκτροχιασμού, καθώς αποτελεί κοινή διαπίστωση ότι το συνταξιοδοτικό σύστημα δεν είναι βιώσιμο (Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ, 2013, Πόρισμα Επιτροπής Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, 2015, Ρομπόλης, 2015). Πράγματι, κατά την εφαρμογή των προγραμμάτων στήριξης της ελληνικής οικονομίας αποτυπώνεται η δυσμενής κατάσταση λόγω της συσσώρευσης των ασφαλιστικών οφειλών και η επείγουσα ανάγκη λήψης μέτρων για την εξάλειψή τους (βλ. Ν.4046/2012, σελ. 699 “*Συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση*”, σελ. 703 “*Η είσπραξη των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης θα ενισχυθεί*”, Ν.4336/2015, σελ. 1018 “*για τη βελτίωση της είσπραξης των οφειλών από εισφορές κοινωνικής ασφάλισης*”).

2. Η αύξηση των ασφαλιστικών οφειλών και η δημιουργία του Κέντρου Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (Κ.Ε.Α.Ο.)

Η διασφάλιση της είσπραξης των ασφαλιστικών οφειλών αποτελεί εκ των ων ουκ άνευ συνιστώσα της διασφάλισης της βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος και συνεπώς είναι αναγκαία η ύπαρξη ενός αποτελεσματικού μηχανισμού είσπραξης των οφειλών. Ο μηχανισμός αυτός στηρίζεται

στον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Ν.Δ.356/1974), βασική παράμετρος του οποίου όμως είναι η υποχρεωτικότητα και ο εξαναγκασμός, στοιχεία που κρίνονται αναγκαία για τη λειτουργία της κοινωνικής ασφάλισης και την εν γένει κοινωνική αποτελεσματικότητα. Ο λόγος έγκειται στο ότι με τη διασφάλιση της έγκαιρης είσπραξης των οφειλών προκύπτει σημαντική ωφέλεια στο κοινωνικό σύνολο, δεδομένου ότι διασφαλίζονται σε σημαντικό βαθμό τα έσοδα των ασφαλιστικών οργανισμών και κατά επέκταση η οικονομική βιωσιμότητα του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος και συνεπώς καθίσταται δυνατή η χορήγηση των προβλεπόμενων παροχών στους ασφαλισμένους και συνταξιούχους (Εκθεση αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Οικονομικών «Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν.4046/2012, του ν.4093/2012 και του ν.4127/2013 και άλλες διατάξεις»:244). Για τους λόγους αυτούς, και με τη σύμφωνη γνώμη όλων των εμπλεκόμενων φορέων, με το αρ.101 του Ν.4172/2013 ιδρύθηκε στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων-Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών (Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ.) το Κ.Ε.Α.Ο. ως ένας αποτελεσματικός μηχανισμός που θα συνεισφέρει σημαντικά στην επιβίωση των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (Κανελλόπουλος και Χολέζας, 2015), ενώ στη συνέχεια μεταφέρθηκε στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) σύμφωνα με το αρ.54 του Ν.4387/2016 και πλέον στον Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.) σύμφωνα με το Π.Δ.8/2019 και τις διατάξεις του Ν.4670/2020. Στόχος του Κ.Ε.Α.Ο. είναι η ενίσχυση της βιωσιμότητας και η αύξηση των εσόδων του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και η εξασφάλιση των παροχών των ταμείων και αυτό δύναται να πραγματοποιηθεί μέσω εντοπισμού και καταπολέμησης των διαχρονικών παθογενειών του συστήματος είσπραξης ασφαλιστικών οφειλών, λήψης μέτρων κατά της συστηματικής αποφυγής καταβολής εισφορών και ενίσχυσης των διαδικασιών είσπραξης οφειλών¹. Διασφαλίζεται έτσι η τόνωση του ασφαλιστικού συστήματος, παράλληλα με την ίση μεταχείριση των συνεισφερόντων στην κοινωνική ασφάλιση και τη μη νόθευση του υγιούς ανταγωνισμού (Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων-Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών, 2016, Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2019α).

Αν και αρχικά το Κ.Ε.Α.Ο. είχε την αρμοδιότητα είσπραξης των καθυστερούμενων ασφαλιστικών εισφορών του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., του Οργανισμού Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών (Ο.Α.Ε.Ε.), του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α.) και του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (Ε.Τ.Α.Α.) άνω των 5.000€ και των οφειλών που κατέστησαν απαιτητές λόγω μη τήρησης προηγούμενων ρυθμίσεων τμηματικής καταβολής (σχετ. υπ' αριθ. οικ. 13822/1089/02-05-2014 Υ/Α), κατόπιν της έκδοσης των υπ' αριθ. 58039/3275/28-12-2016 και 29715/2410/30-05-2018 Υ/Α, στο Κ.Ε.Α.Ο. διαβιβάζονται όλες οι ληξιπρόθεσμες ασφαλιστικές οφειλές ανεξαρτήτως ύψους, είσπραξιμότητας και καθεστώτος ρύθμισης. Ως αποτέλεσμα, η αρμοδιότητα του εκτείνεται στο σύνολο των ασφαλιστικών οφειλών (πλην Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου-Ν.Α.Τ.) και σε οφειλές από τον επικουρικό φορέα και ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης (μετά από έκδοση Υπουργικής Απόφασης) και διαχειρίζεται σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία οφειλές ύψους 37.002.434.080€ (Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2020). Στους Πίνακες 1 και 2 παρουσιάζεται το τρέχον υπόλοιπο (30-06-2020) ανά Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης και εύρος οφειλής αντίστοιχα.

1. Βλ. <https://www.efka.gov.gr/el/kentro-eispraxes-asphalistikon-opheilon-keao>.

Πίνακας 1. Υπόλοιπο οφειλών ανά Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης που διαχειρίζεται το Κ.Ε.Α.Ο.

Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης	Πλήθος Μητρώων Οφειλετών	Τρέχον Υπόλοιπο Οφειλής (€)
Τ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ/ε-ΕΦΚΑ Μισθωτών	516.318	19.890.445.983
Μη μισθωτοί ε-ΕΦΚΑ	569.289	1.627.346.857
Τ.ΟΑΕΕ	545.981	12.492.956.511
τ.ΟΓΑ	347.756	1.821.726.880
τ.ΕΤΑΑ	41.873	899.645.299
τ.ΕΤΑΠ-ΜΜΕ	422	40.179.002
τ.ΕΤΕΑΕΠ	15.161	203.748.321
Φορείς εκτός ε-ΕΦΚΑ	340	26.385.227
ΣΥΝΟΛΟ		37.002.434.080

Πηγή: Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2020

Πίνακας 2. Πλήθος οφειλετών ανά εύρος οφειλής που διαχειρίζεται το Κ.Ε.Α.Ο.

Εύρος Οφειλής (€)	Πλήθος Μητρώων Οφειλετών	Κύρια Οφειλή (€)	Πρόσθετα Τέλη (€)	Συνολικές Οφειλές (€)
0-15.000	1.632.481	4.595.456.085	1.044.946.339	5.640.402.424
15.000-30.000	189.239	3.135.638.882	762.136.880	3.897.775.762
30.000-50.000	85.225	2.624.014.013	671.275.480	3.295.289.493
50.000-100.000	80.438	4.224.376.037	1.385.294.032	5.609.670.069
100.000-150.000	24.492	2.125.526.122	832.111.787	2.957.637.909
150.000-200.000	9.525	1.119.563.886	515.198.205	1.634.762.090
200.000-500.000	10.698	1.815.861.462	1.361.370.018	3.177.231.480
500.000-1.000.000	3.029	1.126.298.807	967.743.882	2.094.042.689
1.000.000 -	2.013	4.393.606.047	4.302.016.116	8.695.622.163
ΣΥΝΟΛΟ		25.160.341.341	11.842.092.740	37.002.434.080

Πηγή: Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2020

Προκειμένου να γίνει αντιληπτή η αύξηση των ασφαλιστικών οφειλών, αξίζει να αναφερθεί ότι το τρέχον υπόλοιπο στις 31-12-2017 ανέρχονταν σε 26.524.267.874€ (Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2018). Ως εκ τούτου, το Κ.Ε.Α.Ο. καλείται να φέρει εις πέρας το δύσκολο έργο της αντιμετώπισης της βραδυφλεγούς βόμβας των δυσθεώρητων ασφαλιστικών οφειλών στα θεμέλια του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, μιας και ένας ενοποιημένος εκτελεστικός βραχίονας βεβαίωσης και είσπραξης οφειλών θεωρείται σημαντικός για τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος (International Monetary Fund, 2014, Πόρισμα Επιτροπής Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, 2015).

Από τα ανωτέρω εκτεθέντα προκύπτει καταφανώς ότι οι ασφαλιστικές οφειλές αποτελούν μια πτυχή του ελληνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, η οποία χρήζει ιδιαίτερης προσοχής και βρίσκεται πλέον στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των εκάστοτε υπευθύνων σχετικά με την πολιτική της κοινωνικής ασφάλισης της χώρας. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι μέχρι και την αρχή της περιόδου των μνημονίων, ο μηχανισμός της αναγκαστικής είσπραξης των καθυστερούμενων οφειλών δεν είχε τύχει ανάλογης προσοχής και δεν βρισκόνταν στις προτεραιότητες όσον αφορά τη διαχείριση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Ήταν ακριβώς η ανάληψη των υποχρεώσεων που ανέλαβε η χώρα, και ειδικότερα το αρμόδιο τότε Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, όπου ο μηχανισμός της αναγκαστικής είσπραξης των ασφαλιστικών οφειλών βρέθηκε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος κατά την εφαρμογή των σχετικών μεταρρυθμίσεων. Αποφασίστηκε έτσι ένα καινοτόμο για τα ελληνικά δεδομένα σχέδιο, ώστε με μια σειρά δράσεων υψηλής προτεραιότητας να ενοποιηθούν οι διάσπαρτες έως τότε διαδικασίες είσπραξης ασφαλιστικών οφειλών, με άμεσο στρατηγικό στόχο την καταπολέμηση της εισοφοροδιαφυγής. Εκτός από την ενοποίηση, άμεσο στόχο αποτέλεσε και η βελτίωση και ενίσχυση των διαδικασιών είσπραξης των ασφαλιστικών εισφορών με την προοπτική δημιουργίας μιας ισχυρής οικονομικής βάσης για το σύστημα της κοινωνικής ασφάλισης, δεδομένης της αναμενόμενης αύξησης των εσόδων των ελληνικών οργανισμών (Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου «Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν.4046/2012, του ν.4093/2012 και του ν.4127/2013 και άλλες διατάξεις»:24-30).

Πράγματι, ο μηχανισμός αναγκαστικής είσπραξης των ασφαλιστικών οφειλών διέπονταν μέχρι την ίδρυση του Κ.Ε.Α.Ο. από μια σειρά σοβαρών προβλημάτων, με κυριότερα τη μη ενοποιημένη διαδικασία είσπραξης ληξιπρόθεσμων οφειλών από τους υφιστάμενους τότε ασφαλιστικούς οργανισμούς και άσκησης ένδικων βοηθημάτων από τους οφειλότες, την αποδυναμωμένη εισπρακτική ικανότητα των οργανισμών, τη μη θέσπιση ενιαίου νομοθετικού πλαισίου είσπραξης ληξιπρόθεσμων ασφαλιστικών οφειλών (και σε ορισμένες περιπτώσεις την ανυπαρξία θεσμικού πλαισίου), τις σύνθετες, χρονοβόρες και ανεφάρμοστες διαδικασίες είσπραξης των οφειλών, ως και τη μη λήψη αναγκαστικών μέτρων σε ορισμένες περιπτώσεις. Τα ανωτέρω είχαν ως αποτέλεσμα την απώλεια σημαντικών εσόδων από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς και κατά συνέπεια τη θέση σε κίνδυνο της οικονομικής τους βιωσιμότητας. Το Κ.Ε.Α.Ο. αποτέλεσε την επιλεγείσα λύση ώστε να θεραπευθούν οι ανωτέρω παθογένειες. Προκειμένου να συμβεί αυτό η ίδρυσή του αποτέλεσε μια τομή στο μηχανισμό αναγκαστικής είσπραξης των ασφαλιστικών οφειλών, καθώς επιλύθηκαν οριστικά τα προβλήματα που υπήρχαν μέσα από την απλοποίηση και την επιτάχυνση των σχετικών διαδικασιών, τη θέσπιση ενιαίων κανόνων για όλους τους ασφαλιστικούς οργανισμούς, την υιοθέτηση σύγχρονων πρακτικών και τη στελέχωση του Κ.Ε.Α.Ο. με εξειδικευμένο προσωπικό σε νομικές και οικονομικές επιστήμες και σε θέματα ανάλυσης κινδύνου και πληροφοριακών συστημάτων (βλ. Αιτιολογική έκθεση, ό.π.:24-25).

Τα τελευταία έτη ωστόσο, οι εξελίξεις σχετικά με το θεσμικό και διαχειριστικό πλαίσιο της κοινωνικής ασφάλισης ήταν καταγιγιστικές και ως εκ τούτου το ελληνικό σύστημα του μηχανισμού είσπραξης ασφαλιστικών εισφορών εξελίχθηκε σύμφωνα με τις συστάσεις διεθνών οργανισμών και τις βέλτιστες πρακτικές άλλων χωρών. Όπως χαρακτηριστικά προκύπτει από τις εκθέσεις ευρωπαϊκών και διεθνών οργανισμών, ενθαρρύνεται και συστήνεται η αναβάθμιση και εξέλιξη του ελληνικού συστήματος/μηχανισμού είσπραξης ασφαλιστικών οφειλών μέσα από τον εκου-

χρονισμό του Κ.Ε.Α.Ο. Πιο συγκεκριμένα, σε εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (κυρίως στο πλαίσιο της εποπτείας των μνημονίων) επισημαίνεται η στελέχωση του Κ.Ε.Α.Ο. με εξειδικευμένο προσωπικό, η συγκέντρωση υπό τη σκέπη μιας οργανικής μονάδας όλων των ασφαλιστικών οφειλών με αποτέλεσμα την αποτελεσματικότερη διαχείρισή τους (και ο εμπλουτισμός της βάσης δεδομένων με κρίσιμες μεταβλητές), η χρησιμοποίηση αναλύσεων επί τη βάση οικονομικών και χρηματοοικονομικών δεδομένων, ο προσδιορισμός της βιωσιμότητας και η εγκαθίδρυση μεθοδολογίας προσδιορισμού της βιωσιμότητας και ικανότητας πληρωμής οφειλετών και η κατηγοριοποίησή τους, η θέσπιση επιχειρησιακού σχεδίου και η παρακολούθησή του με συνεχή ανατροφοδότηση, η εισαγωγή αυτοματοποιήσεων και η εξειδικευμένη αντιμετώπιση ειδικών κατηγοριών οφειλετών (European Commission, 2018:17, 28-30). Επίσης, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας έχουν επισημάνει ότι ο μηχανισμός είσπραξης ασφαλιστικών οφειλών του ελληνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης πρέπει να εξελιχθεί σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές που τυχάνουν εφαρμογής σε προηγμένες χώρες, όπως η μεθοδολογία του εισπράξιμου χρέους, η ενιαία βάση δεδομένων, η χρήση συμπηφισμών, η αυτοματοποιημένη ενημέρωση οφειλετών, η παρακολούθηση δεικτών απόδοσης του μηχανισμού, η αξιολόγηση των ρυθμίσεων οφειλών, η θέσπιση στόχων βεβαίωσης και είσπραξης οφειλών, κατασχέσεων, υποθηκών, πλειστηρισμών (και λοιπών αναγκαστικών μέτρων) και η δημιουργία εποπτικού συμβουλίου. Επιπλέον, έχει επισημανθεί σχετικά ότι ο εκσυγχρονισμός του μηχανισμού είσπραξης ασφαλιστικών εισφορών προϋποθέτει μια αμιγώς εξειδικευμένη μονάδα ως έναν αποτελεσματικό βραχίονα καταχώρησης, παρακολούθησης, είσπραξης οφειλών και επιβολής αναγκαστικών μέτρων που θα λειτουργεί οριζόντια για όλες τις ασφαλιστικές οφειλές. Ο μηχανισμός αυτός πρέπει να διέπεται από θεσμικό πλαίσιο που διευκολύνει τη συλλογή πληροφοριών, τη συνεχή διαδικασία εσωτερικής επιθεώρησης και ελέγχου, τη συνεργασία με λοιπές Υπηρεσίες κυρίως στον τομέα της ανταλλαγής πληροφοριών, τη διαφάνεια στη λειτουργία και τη δημοσίευση μηνιαίων δεικτών απόδοσης και τη χρησιμοποίηση εξελιγμένων συστημάτων IT με εκτεταμένη δυνατότητα διοικητικής πληροφόρησης (International Labour Organization, 2014:6, 70, 137, International Monetary Fund, 2014:104, 116, 119, 168-169). Από τα ανωτέρω καθίσταται σαφές ότι ο μηχανισμός της αναγκαστικής είσπραξης ασφαλιστικών οφειλών έχει εξελιχθεί θεαματικά με την ίδρυση του Κ.Ε.Α.Ο. με την υιοθέτηση των συστάσεων διεθνών οργανισμών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Με την υποστήριξη των οργανισμών αυτών και με τις βέλτιστες πρακτικές που χρησιμοποιούνται διεθνώς, η αξιολόγηση των οφειλών και οφειλετών έχει βρεθεί στο επίκεντρο της κεντρικής φιλοσοφίας του μηχανισμού αναγκαστικής είσπραξης ασφαλιστικών οφειλών και η συμμόρφωση της χώρας μας στον τομέα αυτό υπήρξε υποδειγματική (European Commission, 2019a:21). Προς επίρρωση τούτου, η βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος ενισχύθηκε μέσα από την εφαρμογή των ελάχιστων προτύπων που έθεσε η αρμόδια επιτροπή της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, όπου η βελτίωση της είσπραξης οφειλών μέσα από το Κ.Ε.Α.Ο. διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο (International Labour Organization, 2014:137).

3. Η σημασία της αξιολόγησης των οφειλών και των οφειλετών

Η ύπαρξη μεγάλου αριθμού οφειλετών και μεγάλου ποσού οφειλών προς το Κ.Ε.Α.Ο. απαιτεί στρατηγική που να προσβλέπει σε καλύτερα εισπρακτικά αποτελέσματα και αποτελεσματικότερη λειτουργία του μηχανισμού είσπραξης οφειλών. Σημαντικό ρόλο σχετικά διαδραματίζει η αξιολόγηση οφειλών και οφειλετών που έχει σημαντικά πλεονεκτήματα, όπως αποφυγή κατασπατάλησης υλικών και ανθρώπινων πόρων για την επιδίωξη είσπραξης οφειλών με σχεδόν μηδενική πιθανότητα είσπραξης, επικέντρωση προσπαθειών στις εισπράξιμες οφειλές, προσδιορισμός αδυναμιών του συστήματος είσπραξης εισφορών (όπως οργανωμένη εισφοροδιαφυγή και συστηματική δημιουργία οφειλών), εξεύρεση κατάλληλων μεθόδων για διαφοροποιημένη αντιμετώπιση οφειλετών, δίκαιη διαχείριση υποθέσεων, περιορισμός αύξησης οφειλών με ανάληψη δράσεων κατά περιπτώσεων συστηματικής αποφυγής καταβολής εισφορών και καλύτερη διοικητική πληροφόρηση (Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2018). Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι η αξιολόγηση των οφειλών και οφειλετών αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα τα τελευταία χρόνια, όπου το ασφαλιστικό τοπίο της χώρας χαρακτηρίζεται από διόγκωση των οφειλών και μια γενίκευση του πληθυσμού των οφειλετών. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στις εκθέσεις του Κ.Ε.Α.Ο., η βασική αιτία της διόγκωσης των οφειλών και της γενίκευσης του πληθυσμού των οφειλετών (βλ. ειδικότερα Πίνακα 2) είναι η οικονομική κρίση. Για τον λόγο αυτόν, η παλαιότητα των οφειλών (χρονικό σημείο δημιουργίας) αποτελεί σημαντικό στοιχείο στην αξιολόγηση και τη δημιουργία προφίλ του οφειλέτη. Όπως καταφανώς προκύπτει από τον ακόλουθο Πίνακα 3, που αφορά ανάλυση του χαρτοφυλακίου οφειλών του Κ.Ε.Α.Ο. ανάλογα με το έτος αναφοράς των οφειλών, προκύπτει καταφανώς ότι οι οφειλές που αφορούν το έτος 2010 και μεταγενέστερα είναι σημαντικά υψηλές σε σχέση με τα έτη προ οικονομικής κρίσης.

Πίνακας 3. Οφειλές ανά έτος αναφοράς

Έτος οφειλής που αφορά	Σύνολο οφειλής (€)	%	Σωρευτικό %
2009 και παλαιότερα	17.674.774.688	47,77	47,77
2010	2.476.590.805	6,69	54,46
2011	2.527.105.224	6,83	61,29
2012	2.361.670.340	6,38	67,67
2013	2.105.803.878	5,69	73,36
2014	2.197.875.929	5,94	79,30
2015	1.834.172.849	4,96	84,26
2016	2.110.575.264	5,70	89,96
2017	1.364.141.548	3,69	93,65
2018	1.587.154.079	4,29	97,94
2019	661.405.077	1,79	99,73
2020*	101.164.399	0,27	100,00
ΣΥΝΟΛΟ	37.002.434.080		

Πηγή: Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2020 (*για το 2020, το χρονικό διάστημα αφορά έως τον μήνα Ιούνιο)

Επιπλέον, από την επισκόπηση των στοιχείων που παρέχονται από το Κ.Ε.Α.Ο. ανακύπτει και μια επιπλέον διάσταση όσον αφορά τη διόγκωση των οφειλών και αυτή δεν είναι άλλη από την παραβατικότητα που υφίσταται στον κλάδο των μισθωτών. Πιο συγκεκριμένα, στον κλάδο αυτόν έχουν εντοπιστεί περιπτώσεις συστηματικής δημιουργίας οφειλών από νομικά κυρίως πρόσωπα που καταστρατηγούν διατάξεις περί καταβολής ασφαλιστικών εισφορών. Η συστηματική μελέτη των περιπτώσεων αυτών έχουν οδηγήσει το Κ.Ε.Α.Ο. στο να αποκωδικοποιήσει το *modus operandi* των υπευθύνων και να αναπτύξει κριτήρια εντοπισμού των οφειλετών αυτών κυρίως μέσω ελέγχου αφερεγγυότητας. Αντίθετα, δε γίνεται σχετική αναφορά σε παραβατικότητα του κλάδου μη μισθωτών (Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2020:12-15).

Η αξιολόγηση οφειλών και οφειλετών από το Κ.Ε.Α.Ο. αποτελούσε άλλωστε προαπαιτούμενη δράση στο πλαίσιο των προγραμμάτων διάσωσης της οικονομίας και θεωρείται διαρθρωτική μεταρρύθμιση. Περαιτέρω, ενθαρρύνεται από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο η βελτίωση της ιεράρχησης των υποθέσεων ελέγχου οφειλετών και ο καθορισμός κριτηρίων προσδιορισμού της βιωσιμότητάς τους μέσω εκτίμησης της ικανότητας αποπληρωμής τους. Αυτό προϋποθέτει ανάλυση δεδομένων όπως χρηματοοικονομικά στοιχεία, ιστορικό πληρωμών, κερδοφορία, ανάπτυξη, ρευστότητα, μόχλευση, προθυμία πληρωμής και προηγούμενοι διακανονισμοί και ανάλυση μακροπρόθεσμων μεταβλητών όπως αναπτυξιακή δυναμική κλάδου, βαθμός ανταγωνισμού και ποιότητα διοίκησης/διαχείρισης (International Monetary Fund, 2017). Αντίστοιχα, στα τεχνικά μνημόνια συνεννόησης και στην ενισχυμένη εποπτεία της χώρας καταγράφεται η αναγκαιότητα ταξινόμησης των οφειλετών με στόχο την αποτελεσματικότερη διαχείριση και εξατομικευμένη αντιμετώπισή τους, ενώ η κατάτμησή τους σε βαθμίδες μικρού, μεσαίου και μεγάλου μεγέθους θεωρείται αποτελεσματικό εργαλείο στοχευμένων παρεμβάσεων (European Commission, 2018, European Commission, 2019b). Αξίζει να αναφερθεί ότι η αξιολόγηση οφειλών και οφειλετών αποτελεί πρακτική που εφαρμόζεται εδώ και χρόνια σε δημόσιους φορείς είσπραξης άλλων χωρών (Steiss & Nwagwu, 2001).

4. Η αξιολόγηση οφειλών και οφειλετών στο πλαίσιο διακανονισμού οφειλών

Ένα μεγάλο ποσοστό των οφειλών προς Κ.Ε.Α.Ο. βρίσκεται σε καθεστώς ρύθμισης. Οι ρυθμίσεις ασφαλιστικών οφειλών, που προβλέπονται στη νομοθεσία, αποτελούν συνηθισμένη πρακτική την τελευταία δεκαετία. Ωστόσο, θεωρείται ότι η πρακτική των διαδοχικών ρυθμίσεων αποτελεί πρόβλημα για τη χρηματοδότηση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, καθώς αποθαρρύνει τους συνεπείς εργοδότες και ενθαρρύνει την εισφοροδιαφυγή (Θεοδωρουλάκης και Κουμαριανός, 2012). Παρόλα αυτά, ενδιαφέρον ζήτημα αποτελεί το κατά πόσο οι οφειλέτες και οι οφειλές που εντάσσονται σε ρυθμίσεις υπόκεινται σε κάποιου είδους αξιολόγηση.

4.1 Οι πάγιες ρυθμίσεις οφειλών

Σύμφωνα με τις διατάξεις της Υποπαραγράφου ΙΑ.1 της Παραγράφου ΙΑ του αρ.πρώτου του Ν.4152/2013, όπως ισχύει, οι ληξιπρόθεσμες οφειλές προς Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης (πλην Ν.Α.Τ.) δύνανται να ρυθμίζονται σε 12 ισόποσες μηνιαίες δόσεις εφόσον συντρέχει πραγματι-

κή αδυναμία καταβολής τους. Για οφειλές άνω των 5.000€, η υπαγωγή είναι δυνατή εφόσον οι ενδιαφερόμενοι αποδεικνύουν ότι μπορούν να ανταποκριθούν στο ύψος της μηνιαίας δόσης μέσα από στοιχεία που αφορούν την αδυναμία εξόφλησης των οφειλών τους τη δεδομένη χρονική στιγμή και από λεπτομερείς πληροφορίες για εισόδημα, χρηματικά διαθέσιμα, ακίνητη περιουσία και σύνολο οφειλών. Προβλέπεται δηλαδή αξιολόγηση βιωσιμότητας του διακανονισμού, που διαφοροποιείται ανάλογα με το ύψος της οφειλής. Πιο συγκεκριμένα, για οφειλές από 5.000€-50.000€, η αδυναμία εξόφλησης της οφειλής τη δεδομένη χρονική στιγμή και η βιωσιμότητα του διακανονισμού κρίνεται από τον οικείο φορέα, για οφειλές άνω των 50.000€ απαιτείται επιπλέον βεβαίωση από ανεξάρτητο τρίτο φορέα περί ορθότητας οικονομικών στοιχείων, ενώ για οφειλές άνω των 150.000€ απαιτείται η παροχή εγγυήσεων ή εμπράγματων εξασφαλίσεων ίσης αξίας με τη συνολική οφειλή, με την αξία της εξασφάλισης να καθορίζεται από τρίτο εκτιμητή. Η πιστοποίηση από ανεξάρτητο εκτιμητή γίνεται κατόπιν εξέτασης όλων των υποχρεώσεων του οφειλέτη και της συνολικής περιουσιακής κατάστασής του, συμπεριλαμβανομένης της παροχής επαρκών εγγυήσεων. Επίσης, εξετάζονται τα αποτελέσματα επί της αναμενόμενης ρευστότητας από ενδεχόμενη υπαγωγή του οφειλέτη σε άλλους διακανονισμούς με το Δημόσιο ή ιδιωτικούς φορείς, ενώ σε περίπτωση επαρκών χρηματικών διαθεσίμων η οφειλή δεν υπάγεται στη ρύθμιση και γίνεται άμεσα απαιτητή, ενώ δεν υπάγονται στη ρύθμιση οφειλές που αφορούν οφειλέτες που έχουν καταδικαστεί για φοροδιαφυγή².

Πάγια ρύθμιση οφειλών προς ασφαλιστικούς φορείς προβλεπόταν παλαιότερα με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Θ του Ν.3863/2010, με διαφορετική αντιμετώπιση των οφειλετών ανάλογα με το ύψος της οφειλής. Πιο συγκεκριμένα, για οφειλόμενο ποσό έως 300.000€ προς Ι.Κ.Α -Ε.Τ.Α.Μ., 200.000€ προς Ο.Γ.Α. (επιχειρήσεων) και 80.000€ προς λοιπούς ασφαλιστικούς φορείς, οι αιτήσεις εξετάζονταν από τους φορείς και για οφειλές που υπερβαίνουν τα ανωτέρω ποσά από Ειδική Επιτροπή Εσόδων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (μετά από την έναρξη λειτουργίας της). Κριτήριο για τον σχηματισμό κρίσης επί της ρύθμισης ή επανένταξης σε αυτή αποτελούσαν παράγοντες όπως ποσό οφειλής, ληφθέντα αναγκαστικά μέτρα, προηγούμενες ρυθμίσεις, απόδοση οφειλετών, απρόσκοπτη αναγγελία ασφάλισης προσωπικού, ύπαρξη καταγγελιών ή ευρημάτων ελέγχου περί ανασφάλιστου προσωπικού, οικονομικά στοιχεία, μέγεθος κινδύνου για βιωσιμότητα της επιχείρησης, αριθμός απασχολούμενων και συνέπεια οφειλέτη στην εκπλήρωση υποχρεώσεων. Αν και ο Ν.3863/2010 καθιέρωσε ένα πάγιο σύστημα ρύθμισης οφειλών προκειμένου να αποφευχθούν οι καταστρατηγήσεις στις ρυθμίσεις, αυτό στην πράξη αναιρέθηκε με μετέπειτα διατάξεις (Θεοδωρουλάκης και Κουμαριανός, 2012). «Χαλάρωση» στη διαδικασία της αξιολόγησης στην πάγια ρύθμιση οφειλών επήλθε και στον Ν.4152/2013, καθώς με τις διατάξεις του αρ.2 του Ν.4336/2015 ανεστάλη για 2 έτη η εφαρμογή των ρυθμίσεων ως προς τις προϋποθέσεις βεβαίωσης από ανεξάρτητο τρίτο φορέα, παροχής εγγύησης ή διασφάλισης ή εμπράγματης ασφάλειας και της βιωσιμότητας του διακανονισμού.

2. Για λεπτομέρειες και ειδικότερα θέματα εφαρμογής της πάγιας ρύθμισης των οφειλόμενων εισφορών στους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης της Υποπαράγραφου ΙΑ.1 του Ν.4152/2013 βλ. υπ' αριθ. Β/7/15877/2914/23-05-2013 Υ/Α.

4.2 Οι έκτακτες ρυθμίσεις οφειλών

Η καθιέρωση πάγιου τρόπου ρύθμισης των ασφαλιστικών οφειλών μπορεί να βοηθήσει μακροπρόθεσμα και υπό προϋποθέσεις στην αύξηση εισπραξης των οφειλόμενων ασφαλιστικών εισφορών (Πόρισμα της Επιτροπής Ειδικών για το Ασφαλιστικό, 2010). Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια θεσπίστηκαν έκτακτες ρυθμίσεις οφειλών, όπως αυτές προβλέπονται στους Ν.4152/2013 (Υποπαράγραφος ΙΑ.1 της Παραγράφου ΙΑ του αρ.πρώτου -“Νέα Αρχή”), 4305/2014, 4321/2015 και 4611/2019, όπου σε ορισμένους Νόμους προβλέπονταν διαδικασία αξιολόγησης των οφειλετών. Πιο συγκεκριμένα, στις διατάξεις του Ν.4152/2013 (“Νέα Αρχή”), με διάρκεια διακανονισμού έως 30-06-2017, προβλέπονταν αντίστοιχη διαδικασία αξιολόγησης των οφειλόμενων ασφαλιστικών εισφορών όπως στην πάγια διαδικασία του Ν.4152/2013, με μικρές διαφορές σχετικά με το χρονικό διάστημα γέννησης της οφειλής, την παροχή εκπτώσεων και το ύψος της οφειλής πέραν του οποίου απαιτείται προσκόμιση βεβαίωσης από ανεξάρτητο εκτιμητή ή η παροχή εγγυήσεων ή εμπράγματων εξασφαλίσεων ίσης αξίας με τη συνολική οφειλή.

Αντίθετα, με τη ρύθμιση του αρ.54 του Ν.4305/2014 (για οφειλές έως 30-09-2014, πλην Ν.Α.Τ., και αιτήσεις έως τέλος Μαρτίου 2015), δεν προβλεπόταν διαδικασία αξιολόγησης, παρά μόνο κλιμακωτή αύξηση ποσοστού έκπτωσης επί προσουξήσεων και λοιπών επιβαρύνσεων με μείωση των δόσεων. Υπήρχε ωστόσο *plafond* στην υπαγωγή ποσού κύριας ληξιπρόθεσμης οφειλής (1.000.000€) και στην υπαγωγή στο σχήμα των 100 δόσεων (15.000€), ενώ οριζόταν η δυνατότητα των αρμοδίων οργάνων οποτεδήποτε στη διάρκεια της ρύθμισης να προβαίνουν σε μείωση της διάρκειάς της, εφόσον διαπιστωνόταν ότι ο οφειλέτης έχει σύμφωνα με τα οικονομικά του δεδομένα δυνατότητα αποπληρωμής της οφειλής σε λιγότερες δόσεις από τις αρχικά χορηγηθείσες (εισάγοντας έτσι ένα πλαίσιο αξιολόγησης ως προς την τροποποίηση της ρύθμισης). Η ίδια λογική υπήρχε και στη ρύθμιση του αρ.28 του Ν.4321/2015 (σχετικά με ληξιπρόθεσμες οφειλές έως 02-03-2015 για αιτήσεις έως 30-04-2015), με δυνατότητα έως 100 δόσεις. Και στην περίπτωση αυτή υπήρχε δυνατότητα μείωσης της διάρκειας ρύθμισης, κατόπιν εκτίμησης οικονομικών δεδομένων του οφειλέτη. Τέλος, στη ρύθμιση οφειλών του Ν.4611/2019 (για οφειλές έως 31-12-2018 και αιτήσεις έως 07-10-2019) προβλέπονταν συγκεκριμένα σχήματα ρυθμίσεων ανάλογα με την προέλευση της οφειλής και τη διάρκεια της ρύθμισης, χωρίς αξιολόγηση του οφειλέτη.

4.3 Ο εξωδικαστικός μηχανισμός ρύθμισης οφειλών

Η θέσπιση του εξωδικαστικού μηχανισμού ρύθμισης οφειλών με τον Ν.4469/2017, που αφορά και οφειλές προς Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, εισήγαγε στην ελληνική έννομη τάξη μια οργανωμένη εξωδικαστική διαδικασία, όπου η αξιολόγηση των οφειλετών βρίσκεται στο επίκεντρό της. Έτσι, όλοι οι πιστωτές αναγκάστηκαν να αναπτύξουν μηχανισμούς αξιολόγησης της ικανότητας αποπληρωμής των οφειλετών, ακολουθώντας συγκεκριμένους κανόνες και πρότυπα (Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου «Εξωδικαστικός μηχανισμός ρύθμισης οφειλών επιχειρήσεων»). Πρόκειται για πολύπλοκη διαδικασία με πολλά εμπλεκόμενα μέρη και διενέργεια αξιολογήσεων σε διάφορα στάδια. Πιο συγκεκριμένα, το Κ.Ε.Α.Ο. αξιολογεί εάν ο οφειλέτης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Νόμου και είναι επιλέξιμος (απαιτείται θετικό καθαρό αποτέλεσμα προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων (EBITDA) σε απλογραφικό σύστημα ή θετικό EBITDA ή θετική καθαρή

θέση σε διπλογραφικό σύστημα, σε μία τουλάχιστον από τις τελευταίες 3 χρήσεις) και στη συνέχεια αξιολογεί υποβληθείσες προτάσεις ή/και υποβάλλει δικές του προτάσεις (όπου εξετάζεται πλήθος εγγράφων). Το αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης εξαρτάται από την τήρηση υποχρεωτικών κανόνων, με σκοπό την αποτροπή βλάβης των συμφερόντων των πιστωτών που καταψήφισαν την υιοθετηθείσα από την πλειοψηφία πρόταση, αλλά και των πιστωτών που δε συμμετείχαν στη διαδικασία ή τις ψηφοφορίες (βλ. ανωτέρω Αιτιολογική έκθεση). Οι υποχρεωτικοί κανόνες συνίστανται στη μη χειροτέρευση της θέσης πιστωτών σύμφωνα με τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της συλλογικής ικανοποίησης πιστωτών, την αποπληρωμή οφειλών κατ' ελάχιστον ίσων με την αξία ρευστοποίησης των περιουσιακών στοιχείων οφειλέτη και συνοφειλετών, τη σύμμετρη διανομή στους πιστωτές ποσών και λοιπών ανταλλαγμάτων κατά το μέρος των απαιτήσεων τους που απομένει ανεξόφλητο και την προνομιακή μεταχείριση νέων χρηματοδοτήσεων. Ειδικότερα για τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, η αποπληρωμή οφειλών γίνεται έως 120 μηνιαίες δόσεις (ελάχιστη δόση 50€) και δεν επιτρέπεται περίοδος χάριτος ή άλλα ανταλλάγματα αντί χρηματικού ποσού.

Κρίσιμο στοιχείο για την αξιολόγηση του οφειλέτη και τη διαμόρφωση ψήφου του Κ.Ε.Α.Ο. αποτελεί η εκτίμηση της ικανότητας αποπληρωμής και της αξίας ρευστοποίησης των περιουσιακών του στοιχείων. Όσον αφορά την ικανότητα αποπληρωμής νομικών προσώπων, λαμβάνονται υπόψη παράμετροι όπως ΕΒΙΤΔΑ πλέον κερδοφόρας χρήσης τελευταίας τριετίας, υποχρέωση αποπληρωμής φόρων, ανάγκη πραγματοποίησης επενδύσεων απαραίτητων για συνέχιση λειτουργίας της επιχείρησης, καταθέσεις και ελάχιστο αναγκαίο ποσό για συνέχιση λειτουργίας της επιχείρησης, ενώ για την ικανότητα αποπληρωμής φυσικών προσώπων, παράμετροι όπως ΕΒΙΤΔΑ πλέον κερδοφόρας χρήσης τελευταίας τριετίας, υποχρέωση αποπληρωμής τρεχόντων φορολογικών υποχρεώσεων, ελάχιστες αναγκαίες ταμειακές ροές για συνέχιση λειτουργίας της επιχείρησης, εύλογες δαπάνες διαβίωσης, πιθανά έσοδα από άλλες πηγές, ανάγκη εξυπηρέτησης οφειλών που δε ρυθμίζονται με τη σύμβαση αναδιάρθρωσης και καταθέσεις, αφαιρουμένου ελάχιστου επιπέδου μετρητών για συνέχιση λειτουργίας της επιχείρησης. Περαιτέρω, για εγγυητές ή συνυπεύθυνους λαμβάνονται υπόψη τα ίδια ως άνω μεγέθη κατ' αναλογία της οφειλής που εγγυώνται ή είναι συνυπεύθυνοι σε σχέση με τις συνολικές τους οφειλές. Όσον αφορά την αξία ρευστοποίησης περιουσιακών στοιχείων, για τα ακίνητα λαμβάνεται υπόψη έκθεση εκτιμητή ακινήτων ή η φορολογητέα αξία τελευταίας δήλωσης ΕΝ.Φ.Ι.Α. ή η αντικειμενική αξία όπως προκύπτει από το αρ.41Α του Ν.1249/1982 και την υπ' αριθ. 1144814/26361/30-12-1998 απόφαση Υπουργού Οικονομικών. Για τα κινητά περιουσιακά στοιχεία, όπως ενσώματα και άυλα πάγια πλην ακινήτων, αποθέματα και χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, λαμβάνεται υπόψη η αγοραία αξία από πρόσφατη έκθεση οικονομολόγου ή ορκωτού ελεγκτή (αναλόγως κύκλου εργασιών και είδους βιβλίων) ή η αξία που αναφέρεται στην αίτηση με δυνατότητα ελέγχου της. Κατόπιν, η αξία ρευστοποίησης που λαμβάνει κάθε πιστωτής υπολογίζεται όπως προβλέπεται στο αρ. 977 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (βλ. υπ' αριθ. 32320/1841/10-07-2017 Υ/Α).

Πρέπει να σημειωθεί ότι η στρατηγική του Κ.Ε.Α.Ο. και οι αποφάσεις που καλείται να λάβει δεν εξαντλούνται στα ανωτέρω. Η πολυπλοκότητα της διαδικασίας και οι διαφορετικές κατηγορίες οφειλετών έχουν ως αποτέλεσμα την εξατομικευμένη αντιμετώπιση της κάθε αίτησης, με ανάλογες κάθε φορά οδηγίες. Υφίσταται διαφορετικό πλαίσιο μεθοδολογίας και αξιολόγησης οφειλετών, όπως ενδεικτικά σε περιπτώσεις συνολικών οφειλών προς ρύθμιση έως 300.00€ (σχετ. υπ' αριθ.

61654/10-06-2019 Κοινή Υπουργική Απόφαση), οφειλών προς ρύθμιση στο Κ.Ε.Α.Ο. σε διμερείς διαπραγματεύσεις/“εξαιρούμενους” (του αρ.2 του Ν.4469/2017) για ποσά άνω ή κάτω των 125.000€ (σχετ. υπ’ αριθ. οικ. 34124/2768/19-06-2018 Υ/Α) ή επιλογής εμπειρογνώμονα για μεγάλες επιχειρήσεις (σχετ. υπ’ αριθ. 83588/02-08-2018 Κοινή Υπουργική Απόφαση)³. Ωστόσο, όπως υποστηρίζεται σε σχετικές εκθέσεις του Κ.Ε.Α.Ο. (2018, 2019α), η διαδικασία είναι χρονοβόρα, έχει υψηλό βαθμό δυσκολίας στον υπολογισμό των ειδικών προϋποθέσεων/κριτηρίων για τη ρύθμιση οφειλών και δεν υπάρχουν τα απαραίτητα εργαλεία και η τεχνογνωσία για την εξαγωγή τους από ένα μεγάλο πλήθος φορολογικών στοιχείων και οικονομικών καταστάσεων⁴. Ως εκ τούτου, το Κ.Ε.Α.Ο. επιβαρύνεται σημαντικά με τη διαχείριση του εξωδικαστικού μηχανισμού.

4.4 Οι ειδικές ρυθμίσεις οφειλών

Εκτός από τις τακτικές, έκτακτες και εξωδικαστικές ρυθμίσεις, οι οφειλές προς Κ.Ε.Α.Ο. διακανονίζονται και με ειδικές ρυθμίσεις για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά (Ν.3869/2010), την προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης του Ν.3588/2007 και τα ιδιωτικά συμφωνητικά σύναψης συμφωνίας των αρ.99-106, καθώς και το αρ.62Α του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων (Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2017, Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2019α). Στις περιπτώσεις διαχείρισης οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, έχουν εκδοθεί οδηγίες για κατάθεση απόψεων στο Ειρηνοδικείο όπου συζητείται το σχέδιο διευθέτησης οφειλών, όπου η θέση της Υπηρεσίας είναι η απόρριψη της αίτησης σε περίπτωση παρακράτησης εργοδοτικών εισφορών και υπεξαίρεσης εργατικών εισφορών, διαγραφής/μείωσης οφειλών και δημιουργίας οφειλών από εμπορική δραστηριότητα (σχετ. υπ’ αριθ. Γ31/261/10-05-2016 έγγραφο Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ.).

Επίσης, για οφειλέτες που αιτούνται υπαγωγή στη διαδικασία εξυγίανσης των αρ.99 επ. του Πτωχευτικού Κώδικα, έχουν συγκεκριμενοποιηθεί κριτήρια αξιολόγησης του προφίλ τους για θεμελίωση των απόψεων της Υπηρεσίας στις σχετικές δίκες (Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2017). Για συναίνεση σε συμφωνία εξυγίανσης, το Κ.Ε.Α.Ο. πρέπει να έχει στη διάθεσή του δικαιολογητικά αναφορικά με τις συνολικές υποχρεώσεις του οφειλέτη, επιχειρηματικό σχέδιο και πλήρη φορολογικά στοιχεία και κατόπιν συντάσσεται εισήγηση περί αποδοχής ή μη της συμμετοχής του Ε.Φ.Κ.Α. σε συμφωνία εξυγίανσης, με πλήρη παράθεση της οικονομικής κατάστασης του οφειλέτη και των όρων της Υπηρεσίας που διασφαλίζουν τα συμφέροντα του ε-Ε.Φ.Κ.Α. Οι όροι που θίγουν τα συμφέροντα του ε-Ε.Φ.Κ.Α. είναι η διαγραφή απαιτήσεων από κύρια εισφορά και προσαυξήσεις, η παροχή περιόδου χάριτος, η άτοκη αποπληρωμή απαιτήσεων, η εξάλειψη βαρών, η άρση μέτρων, όροι που αντιβαίνουν τις διατάξεις του αρ.18 του Ν.4331/2015 ή αντίκεινται στην υπ’ αριθμόν 41/13-3-2014 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του τ. Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. και στο αρ.62α του Κ.Ε.Δ.Ε. σε συνδυασμό με το αρ.119 του Ν.4387/2016 (που όταν εντοπίζονται πρέπει να ασκηθεί κύρια παρέμβαση). Περαιτέρω, πρέπει να διαπιστώνεται ότι με την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης ο οφειλέτης θα καταστεί βιώσιμος, η συλλογική ικανοποίη-

3. Για το θεσμικό πλαίσιο και τα αρμόδια όργανα του Κ.Ε.Α.Ο. στον εξωδικαστικό μηχανισμό βλ. Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (2019), σελ. 20 επ.

4. Σημειώνεται ότι στην Κεντρική Υπηρεσία Κ.Ε.Α.Ο. συστάθηκε ειδική ομάδα αποκλειστικής απασχόλησης στον εξωδικαστικό μηχανισμό.

ση των πιστωτών δεν παραβλάπεται κατά την έννοια του αρ.99§2 του Ν.3588/2007, η συμφωνία εξυγίανσης δεν είναι αποτέλεσμα δόλου ή άλλης αθέμιτης πράξης ή κακόπιστης συμπεριφοράς του οφειλέτη, πιστωτή ή τρίτου, δεν παραβιάζει διατάξεις αναγκαστικού δικαίου και αντιμετωπίζει ισότιμα τους πιστωτές (άλλως πρέπει να ασκηθεί κύρια παρέμβαση). Ακόμα, σε περίπτωση μεταβίβασης επιχείρησης στην προς επικύρωση συμφωνία εξυγίανσης, το Κ.Ε.Α.Ο. πρέπει να εξετάζει τους όρους αποπληρωμής των ασφαλιστικών οφειλών και τους όρους που ενδέχεται να επηρεάσουν ή εξαλείψουν πλήρως τα δικαιώματά του (σχετ. υπ' αριθ. Γ36/04/222/16-05-2018 έγγραφο Κ.Ε.Α.Ο.).

Τέλος, στις περιπτώσεις ρύθμισης σύμφωνα με το αρ.62Α Κ.Ε.Δ.Ε., δηλαδή οφειλετών που έχουν υπαχθεί στις προπρωτεύουσες διαδικασίες συνδιαλλαγής και εξυγίανσης για χρέη που δε ρυθμίζονται από τη συμφωνία που επικυρώθηκε δικαστικά, με τις διατάξεις του αρ.119 του Ν.4387/2016 έχει προβλεφθεί η σύσταση αρμόδιας επιτροπής για την εφαρμογή της διαδικασίας εφόσον το συνολικό βασικό χρέος είναι έως 600.000€ (διαφορετικά το αίτημα εξετάζεται από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους). Η Επιτροπή διαπιστώνει τις προϋποθέσεις για το παραδεκτό της υποβολής αίτησης και την πλήρωση κριτηρίων αξιολόγησης για πτωχούς οφειλέτες (όπου συνεκτιμώνται στοιχεία της προσωπικής και οικονομικής κατάστασης του οφειλέτη για τη διαπίστωση οικονομικής αδυναμίας πληρωμής χρεών και επισφάλειας είσπραξης απαιτήσεων) και για υπό εξυγίανση οφειλέτες (όπου συνεκτιμώνται στοιχεία όπως αριθμός δόσεων ρύθμισης της συμφωνίας εξυγίανσης, προφίλ οφειλέτη - όπως προκύπτει από καταβολή τρεχουσών εισφορών, τήρηση ρύθμισης, καταβολή ποσών έναντι οφειλής, κατασχέσεις επί περιουσίας του οφειλέτη, συνυπευθυνότητα με άλλες οφειλέτιδες εταιρίες, υπεύθυνος της επιχείρησης με θέση υπευθύνου και σε άλλες οφειλέτιδες εταιρίες - και ύψος συνολικής οφειλής), όπως αναφέρονται στο υπ' αριθ. Γ36/04/597/14-10-2016 έγγραφο του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ..

5. Η αξιολόγηση οφειλών και οφειλετών κατά την επιχειρησιακή λειτουργία του Κ.Ε.Α.Ο.

Εκτός από τις περιπτώσεις διακανονισμού οφειλών, η αξιολόγηση οφειλών και οφειλετών αποτελεί αναπόσπαστο μέρος στην επιχειρησιακή λειτουργία του Κ.Ε.Α.Ο.. Άλλωστε, η αναδιάρθρωση των επιχειρησιακών διαδικασιών του Κ.Ε.Α.Ο. με το Π.Δ.8/2019 είναι το αποτέλεσμα της ανάπτυξης σχεδίου διαχείρισης του χρέους επικεντρωμένο στο προφίλ του κάθε οφειλέτη και στις διαφορετικές κατηγορίες οφειλετών με κριτήρια όπως ύψος οφειλής, βιωσιμότητα, συμπεριφορά οφειλέτη και εισπραξιμότητα. Κατόπιν τούτου, σε κάθε Περιφερειακή Διεύθυνση Κ.Ε.Α.Ο. υφίστανται τμήματα διαχείρισης μεγάλων οφειλετών με αρμοδιότητα οφειλών άνω των 200.000€ και διαχείρισης οφειλετών με αρμοδιότητα οφειλών έως 200.000€ (Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2019α).

5.1 Οι ανεπίδεκτης είσπραξης και οι διαγραπτές οφειλές

Οι υπηρεσίες του Κ.Ε.Α.Ο. αξιολογούν τις οφειλές και τις διακρίνουν σε εισπράξιμες και ανεπίδεκτες είσπραξης σύμφωνα με τις διατάξεις του αρ.108 του Ν.4387/2016. Η αξιολόγηση γίνεται κατόπιν ελέγχου προϋποθέσεων, όπως μη ύπαρξη περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη ή των

υπευθύνων της επιχείρησης κατόπιν έρευνας, η με οποιονδήποτε τρόπο διαπίστωση εκποίησης των περιουσιακών τους στοιχείων που δεν υπόκειται σε ακύρωση ή σε διάρρηξη κατά τα αρ.939 επ. του Αστικού Κώδικα, έλεγχος πτωχευτικής και μεταπτωχευτικής περιουσίας (για πτωχό) ή ολοκλήρωση διαδικασίας εκκαθάρισης (για οφειλέτη υπό καθεστώς εκκαθάρισης), ολοκλήρωση διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης επί κινητών, ακινήτων ή απαιτήσεων του οφειλέτη και άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος των υπεύθυνων προσώπων ή μη δυνατότητα άσκησης της. Οι οφειλές που χαρακτηρίζονται ως ανεπίδεκτες διαχωρίζονται αλλά δε διαγράφονται και επαναχαρακτηρίζονται ως εισπράξιμες εάν διαπιστωθεί μελλοντικά δυνατότητα μερικής ή ολικής ικανοποίησής τους. Στόχος της διάκρισης είναι ο σχηματισμός αξιόπιστης εικόνας του χαρτοφυλακίου οφειλών και η αποφυγή κατασπατάλησης πόρων στην επιδίωξη είσπραξης οφειλών με πολύ χαμηλή/μηδενική εισπραξιμότητα (Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2017).

Στον ίδιο ουσιαστικό στόχο συντελεί και η αξιολόγηση οφειλών ως διαγραπτέων, καθώς σύμφωνα με το αρ.109 του Ν.4387/2016 μπορούν να διαγραφούν οφειλές προκειμένου να εκκαθαριστεί το χαρτοφυλάκιο ληξιπρόθεσμων οφειλών. Σε αυτή την περίπτωση, η αξιολόγηση των οφειλών γίνεται κατόπιν ολοκλήρωσης των ενεργειών για τον χαρακτηρισμό τους ως ανεπίδεκτων, ολοκλήρωσης ερευνών στην αλλοδαπή κατόπιν αξιοποίησης πληροφοριών (όπου δε διαπιστώθηκε η ύπαρξη περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη ή απαιτήσεων αυτού έναντι τρίτων) και ολοκλήρωσης της ποινικής διαδικασίας σε βάρος του οφειλέτη εφόσον προβλέπεται, με έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης.

5.2 Κατηγοριοποίηση των μεγάλων οφειλετών ανάλογα με τη βιωσιμότητα (Triage)

Το Κ.Ε.Α.Ο. κατηγοριοποιεί τους μεγάλους οφειλέτες (με συνολική οφειλή στο Κ.Ε.Α.Ο. άνω των 300.000€) και αναλύει το χαρτοφυλάκιο τους σύμφωνα με τις βασικές αρχές και τη μεθοδολογία που καθορίστηκαν σε εφαρμογή των διατάξεων του Ν.4336/2015 (γνωστές ως “triage”). Στόχος είναι η διαφοροποιημένη αντιμετώπιση οφειλετών σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά των επιμέρους κατηγοριών που έχουν διαμορφωθεί. Η κατηγοριοποίηση είναι το αποτέλεσμα ανάλυσης με βάση διαθέσιμα δεδομένα της Φορολογικής Διοίκησης, του Κ.Ε.Α.Ο., δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων επιχειρήσεων, χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και της Τειρεσίας Α.Ε, ενώ η μεθοδολογία προσδιορισμού βιωσιμότητας και ικανότητας πληρωμής καθορίζεται σε εσωτερικές εγκυκλίους. Πάντως, η κατηγοριοποίηση triage βασίζεται σε μετρήσιμους δείκτες σύμφωνα με την ιστορική χρηματοοικονομική απόδοση και τη συνεργασιμότητα/προθυμία αποπληρωμής του οφειλέτη. Η τελική βαθμολογία που προκύπτει για κάθε περίπτωση έχει ως αποτέλεσμα την κατάταξη της οφειλής σε μία από τις κατηγορίες: βιώσιμη οφειλή/ βιώσιμη οφειλή - μη συνεργάσιμοι/ μη βιώσιμη οφειλή/ μεσαία ζώνη/ μεσαία ζώνη - μη συνεργάσιμοι (Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2019α).

Ιδιαίτερης σημασίας κατηγορίες για το Κ.Ε.Α.Ο. είναι οι “μεσαία ζώνη - μη συνεργάσιμος οφειλέτης” και “βιώσιμη οφειλή - μη συνεργάσιμοι”, καθώς έχουν χαμηλή βαθμολογία στη συνεργασιμότητα και υψηλή στην ικανότητα αποπληρωμής και η κατά προτεραιότητα αντιμετώπισή τους μπορεί να οδηγήσει στη βέλτιστη διαχείριση των εν λόγω οφειλών με άσκηση πίεσης στον οφειλέτη, ώστε οι οφειλές να κατηγοριοποιηθούν ως βιώσιμες. Επίσης, στις κατηγορίες “μη βιώσιμη οφειλή” και “μεσαία ζώνη”, το Κ.Ε.Α.Ο. μπορεί να προτείνει ενέργειες, κατόπιν εκτίμησης και

των πιθανών αιτιών που οδήγησαν στην εμφάνιση οικονομικών δυσκολιών, όπως εκκαθάριση ή αναδιάρθρωση της εταιρείας και χαρακτηρισμό της οφειλής ως ανεπίδεκτου είσπραξης. Ωστόσο, η συνολική στρατηγική διαχείρισης οφειλετών μέσω triage είναι υπό διαμόρφωση, όπως και οι ενέργειες διαχείρισης ανά κατηγορία οφειλής με στόχο τη μέγιστη δυνατή είσπραξη οφειλών (Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2019α).

5.3 Η αξιολόγηση των οφειλετών για την αναστολή της δυνατότητας υποβολής Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων (Α.Π.Δ.) μέσω διαδικτύου

Το μέτρο της αναστολής δυνατότητας υποβολής Α.Π.Δ. μέσω διαδικτύου εφαρμόστηκε προκειμένου να αποτραπεί η δημιουργία νέων οφειλών από ορισμένους εργοδότες. Στο πλαίσιο αυτό, το Κ.Ε.Α.Ο. εντοπίζει οφειλέτες με μεγάλες μη ρυθμισμένες οφειλές, που υποβάλλουν κάθε μήνα Α.Π.Δ. χωρίς καταβολή των σχετικών εισφορών. Στόχος είναι η κινητοποίηση οφειλετών ώστε να τακτοποιήσουν οφειλές και να αυξηθούν οι εισπράξεις, ενώ η παράλληλη συλλογή πληροφοριών για την περιουσιακή κατάσταση οφειλετών και υπευθύνων μπορεί να αξιοποιηθεί όταν αυτοί καταστούν ασυνεπείς στο μέλλον (Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2016). Το μέτρο της αναστολής δυνατότητας υποβολής Α.Π.Δ. προβλεπόταν στην υπ' αριθ. Φ.80000/οικ.25379/312/29-08-2013 Υπουργική Απόφαση και μπορούσε να εφαρμοστεί σε ειδικές κατηγορίες οφειλετών Ι.ΚΑ.-Ε.Τ.Α.Μ.. Αν και στη συνέχεια η δυνατότητα αυτή καταργήθηκε με το αρ.66 του Ν.4603/2019, το μέτρο επανήλθε με το αρ.69 του Ν.4635/2019, όπου ορίζεται η υποχρέωση των εργοδοτών να προσκομίσουν συγκεκριμένα φορολογικά στοιχεία τους (και συνυπεύθυνων προσώπων) που αποστέλλονται στο Κ.Ε.Α.Ο. για περαιτέρω έλεγχο.

Επίσης, με την υπ' αριθ. Β/7/οικ.53026/4585/14-11-2019 Υ/Α ορίζεται ότι το Κ.Ε.Α.Ο. οφείλει να διαπιστώνει, για την εφαρμογή του μέτρου, εάν ο εργοδότης ασφαλίζει προσωπικό μέσω Α.Π.Δ. χωρίς καταβολή τρεχουσών ασφαλιστικών εισφορών και δε βρίσκεται σε καθεστώς ρύθμισης οφειλών ή προβαίνει επανειλημμένα σε ρυθμίσεις οφειλών, αυξάνοντας το ποσό της οφειλής του. Επίσης, πρέπει να διαπιστώνεται εάν η μη καταβολή των ασφαλιστικών εισφορών ανάγεται σε 6 τουλάχιστον μισθολογικές περιόδους κατά τη διάρκεια ενός έτους ή και λιγότερες αν ο εργοδότης εντοπίζεται να χρησιμοποιεί μεθόδους που παρεμποδίζουν την ικανοποίηση του Ε.Φ.Κ.Α. από την περιουσία του οφειλέτη ή δεν επιτρέπουν τον εντοπισμό των πραγματικών υπευθύνων και ιδίως αν η μη καταβολή των ασφαλιστικών οφειλών συνδυάζεται με δημιουργία νέας επιχείρησης (με ίδια έδρα ή/και ίδιο αντικείμενο εργασιών ή/και ίδιο διακριτικό τίτλο με την επιχείρηση που έχει δημιουργήσει οφειλές) και την ασφάλιση σε αυτή του ίδιου προσωπικού ή μέρους αυτού, η τοποθέτηση σε θέσεις ευθύνης προσώπων χωρίς περιουσία ή προηγούμενη επιχειρηματική δραστηριότητα ή πρώην εργαζομένων της επιχείρησης, ώστε να μην είναι δυνατή η ικανοποίηση του φορέα από την περιουσία του υπευθύνου, η δημιουργία οφειλής με την έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης ή μεγάλη αύξηση στον αριθμό εργαζομένων σε μικρό χρονικό διάστημα ή η μη συμμόρφωση του οφειλέτη μετά από άρση προηγούμενης αναστολής ηλεκτρονικής υποβολής Α.Π.Δ..

5.4 Λοιποί τρόποι αξιολόγησης οφειλών και οφειλετών

Εκτός από τους ανωτέρω τρόπους αξιολόγησης οφειλών και οφειλετών, το Κ.Ε.Α.Ο. χρησιμοποιεί και άλλους τρόπους, με στόχο την αποτροπή δημιουργίας νέων οφειλών, την αύξηση εσόδων και την αποδοτικότερη λειτουργία του. Ως παράδειγμα μπορεί να αναφερθεί η έρευνα για παραγωγή μηνυτήριων αναφορών για οφειλότες που δεν καταβάλλουν εργοδοτικές και ασφαλιστικές εισφορές για άθροισμα οφειλών από πράξεις επιβολής εισφορών ίσο ή μεγαλύτερο του χρηματικού ορίου των μηνυόμενων ποινικών αδικημάτων των 30.000€ (Α.Ν.86/1967), καθώς και η επεξεργασία στοιχείων και η αξιολόγηση οφειλετών στο πλαίσιο της δημοσιοποίησης στοιχείων μεγάλων οφειλετών σύμφωνα με το αρ.42 του Ν.4410/2016. Επίσης, η αξιολόγηση οφειλών και οφειλετών βρίσκεται στο επίκεντρο της καθημερινής λειτουργίας του Κ.Ε.Α.Ο., καθώς εφαρμόζονται μεθοδολογίες ανάλυσης κινδύνου με βασικά πεδία τη φερεγγυότητα των οφειλετών, την εισηπραξιμότητα και την παραβατικότητα με στόχο τον εντοπισμό παραβατικών συμπεριφορών και οργανωμένης εισφοροδιαφυγής και τον καθορισμό της θεωρητικής εισηπραξιμότητας της οφειλής ώστε να εφαρμόζεται διαφορετική στρατηγική ανά περίπτωση. Βασική παράμετρος της μεθοδολογίας είναι η δημιουργία προφίλ οφειλετών με βάση χαρακτηριστικά όπως νομική μορφή και δραστηριότητα, ύψος, παλαιότητα και εισηπραξιμότητα οφειλής, χαρακτηριστικά υπευθύνων και αναγκαστικών μέτρων είσπραξης και συμπεριφορά οφειλέτη σχετικά με ασφαλιστικές υποχρεώσεις (Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2016, Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2017).

Επίσης, η εξαγωγή αναλυτικών καταλόγων οφειλετών για λήψη αναγκαστικών μέτρων (αρχεία στόχευσης)⁵ αποτελεί πρακτική ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας του μηχανισμού αναγκαστικής είσπραξης που βοηθά στην παρακολούθηση των μέτρων και τον προγραμματισμό ενεργειών. Περαιτέρω, στο Κ.Ε.Α.Ο. πραγματοποιείται διαδικτυακή έρευνα για εύρεση «επισημασμένων» οφειλετών, γίνεται προσπάθεια καταγραφής «πατέντων» εισφοροδιαφυγής και συστηματικής δημιουργίας οφειλών και «παγίδων» κατά την επιδίωξη αναγκαστικής είσπραξης οφειλών στο πλαίσιο της πτωχευτικής διαδικασίας εξυγίανσης, παρακολουθείται η διασφάλιση της οφειλής σε μεταβιβάσεις ακινήτων οφειλετών, γίνεται εξατομικευμένη ενημέρωση οφειλετών που κινδυνεύουν με απώλεια ρύθμισης λόγω νέων οφειλών ή δημιουργούν νέες οφειλές και σχεδιάζεται ο προσδιορισμός κριτηρίων επιλεξιμότητας οφειλετών για διενέργεια κατά αυτών προγραμμάτων πλειστηριασμών κινητής/ακίνητης περιουσίας (με παρακολούθηση προγραμμάτων πλειστηριασμών τρίτων και αναζήτηση ληξιπρόθεσμων οφειλών για τις οποίες ευθύνονται οι καθ' ων οι πλειστηριασμοί). Τέλος, έλεγχος βιωσιμότητας οφειλής γίνεται και σε επαναλαμβανόμενες υπαγωγές στη ρύθμιση του Ν.4152/2013 με δημιουργία νέων οφειλών, σύμφωνα με το αρ.19 του Ν.4578/2018 (Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2018, Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών 2019α).

Για την πληρέστερη κατανόηση των μηχανισμών αξιολόγησης οφειλών και οφειλετών, τόσο στο πλαίσιο διακανονισμού οφειλών, όσο και κατά την επιχειρησιακή λειτουργία του Κ.Ε.Α.Ο. παρατίθεται ο παρακάτω Πίνακας 4, στον οποίον παρουσιάζονται συνοπτικά οι βασικότεροι μηχανισμοί αξιολόγησης που έχουν αναλυθεί ανωτέρω και οι παράμετροι που χρησιμοποιούνται σχετικά.

5. Όπως αρχεία για οφειλότες που απώλεσαν ρύθμιση ή διέκοψαν την εκτός ρύθμισης καταβολή ποσών έναντι της οφειλής τους και αρχεία με μη διεκπεραιωθείσες εκκρεμείς παραγγελίες κατάσχεσης κινητής/ακίνητης περιουσίας.

Πίνακας 4. Μηχανισμοί αξιολόγησης που χρησιμοποιούνται από το Κ.Ε.Α.Ο.

Διακανονισμός Οφειλών		
Τύπος Διακανονισμού	Σχετικός Νόμος	Παράμετροι αξιολόγησης
Πάγιες ρυθμίσεις οφειλών	N.4152/2013	Βιωσιμότητα/αδυναμία διακανονισμού (ανάλογα με ύψος οφειλής)
	N.3863/2010	Ποσό οφειλής, ληφθέντα αναγκαστικά μέτρα, προηγούμενες ρυθμίσεις, απόδοση οφειλετών, απρόσκοπτη αναγγελία ασφάλισης προσωπικού, ύπαρξη καταγγελιών/ευρημάτων ελέγχου περί ανασφάλιστου προσωπικού, οικονομικά στοιχεία, μέγεθος κινδύνου για βιωσιμότητα επιχείρησης, αριθμός απασχολούμενων, συνέπεια οφειλέτη στην εκπλήρωση υποχρεώσεων
Έκτακτες ρυθμίσεις οφειλών	N.4152/2013	Βιωσιμότητα/αδυναμία διακανονισμού (ανάλογα με ύψος οφειλής)
	N.4305/2014	Δυνατότητα αποπληρωμής οφειλέτη
	N.4321/2015	Δυνατότητα αποπληρωμής οφειλέτη
Εξωδικαστικός μηχανισμός	N.4469/2017	Ικανότητα αποπληρωμής οφειλέτη, αξία ρευστοποίησης περιουσιακών στοιχείων
Ειδικές ρυθμίσεις οφειλών	N.3869/2010	Παρακράτηση εργοδοτικών εισφορών και υπεξαίρεση εργατικών εισφορών, διαγραφή/μείωση οφειλών, δημιουργία οφειλών από εμπορική δραστηριότητα
	N.3588/2007	Οικονομική κατάσταση οφειλέτη, βιωσιμότητα οφειλέτη, διασφάλιση συμφερόντων e-ΕΦΚΑ
	62Α ΚΕΔΕ (N.Δ.356/1974)	Οικονομική κατάσταση οφειλέτη (πτωχοί οφειλέτες), προφίλ οφειλέτη (υπό εξυγίανση οφειλέτες)
Επιχειρησιακή Λειτουργία ΚΕΑΟ		
Επιχειρησιακή λειτουργία	Σχετικός Νόμος	Παράμετροι αξιολόγησης
Εισπράξιμες και ανεπίδεκτης είσπραξης οφειλές	N.4387/2016	Μη ύπαρξη περιουσιακών στοιχείων οφειλέτη/υπευθύνων, εκποίηση περιουσιακών στοιχείων κατά αρ.939 επ. ΑΚ, έλεγχος πτωχευτικής & μεταπτωχευτικής περιουσίας (για πτωχό) ή ολοκλήρωση διαδικασίας εκκαθάρισης (για οφειλέτη υπό καθεστώς εκκαθάρισης), ολοκλήρωση διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης επί κινητών, ακινήτων ή απαιτήσεων οφειλέτη, άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος υπεύθυνων
Τriage	N.4336/2015	Προσδιορισμός βιωσιμότητας και ικανότητας πληρωμής
Αναστολή δυνατότητας υποβολής Α.Π.Δ. μέσω διαδικτύου	N.4635/2019	Ασφάλιση προσωπικού μέσω Α.Π.Δ. χωρίς καταβολή τρεχουσών ασφαλιστικών εισφορών και μη καταβολή ασφαλιστικών εισφορών σε 6 τουλάχιστον μισθολογικές περιόδους, μη ύπαρξη ρύθμισης, μέθοδοι παρεμπόδισης ικανοποίησης απαιτήσεων e-ΕΦΚΑ
Παραγωγή μηνυτήριων αναφορών	A.N.86/1967	Άθροισμα οφειλών από πράξεις επιβολής εισφορών > 30.000€
Δημοσιοποίηση στοιχείων μεγάλων οφειλετών	N.4410/2016	Ύψος οφειλών
Ανάλυση κινδύνου	—	Δημιουργία προφίλ σύμφωνα με φερεγγυότητα/παραβατικότητα οφειλετών και εισπραξιμότητα οφειλών
Επαναλαμβανόμενες υπαγωγές στη ρύθμιση του Ν.4152/2013	N.4578/2018	Έλεγχος βιωσιμότητας οφειλής

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

6. Συζήτηση

Η αξιολόγηση οφειλών και οφειλετών βρίσκεται στον πυρήνα της λειτουργίας του Κ.Ε.Α.Ο. και αποτελεί βασικό παράμετρο στο πλαίσιο της αποστολής του. Προς την κατεύθυνση αυτή έχει συσταθεί Διεύθυνση Ανάλυσης και Αξιολόγησης Κινδύνου, έχει αναπτυχθεί ενοποιημένο περιβάλλον συνεργασίας, σύστημα αξιολόγησης κινδύνου και Business Intelligence στην Κεντρική Υπηρεσία Κ.Ε.Α.Ο. και υποστηρίζεται υπολογισμός δεικτών απόδοσης (KPIs). Επίσης, έχουν γίνει προσπάθειες ενίσχυσης της ικανότητας αξιολόγησης σε διάφορα επίπεδα, όπως αναθεώρηση επιχειρησιακών διαδικασιών με επίκεντρο τον οφειλέτη, καθιέρωση πάγιας ελεγκτικής διαδικασίας, προμήθεια υπολογιστικών εργαλείων, αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογιών και διαλειτουργικότητα με άλλους φορείς για διευκόλυνση του ελέγχου εισπραξιμότητας οφειλών (βλ. αρ.18 του Ν.4488/2017 και αρ.107 του Ν.4387/2016). Επίσης, στο επίκεντρο των δράσεων του Κ.Ε.Α.Ο. είναι η αναβάθμιση και η προσαρμογή των δεξιοτήτων του προσωπικού του, ενώ δρομολογούνται ενέργειες για άντληση περισσότερων στοιχείων από διασυνδεδεμένους φορείς, ενίσχυση πληροφοριακής υποδομής και προσαρμογές λογισμικού για ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας (π.χ. ocw-case management system), καθώς οι διαδικασίες αξιολόγησης είναι πολύπλοκες, χρονοβόρες, ενέχουν υψηλό βαθμό δυσκολίας, απαιτούν εξειδικευμένες γνώσεις και επιβαρύνουν σημαντικά τις Υπηρεσίες (Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2016, Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2019α).

Η πρόκληση που διαγράφεται για το Κ.Ε.Α.Ο. είναι η ικανοποιητική λειτουργία του σε ένα περιβάλλον που διαγράφεται όλο και πιο πολύπλοκο και απαιτητικό, για αυτό και κρίνεται επιτακτική η εγρήγορση και η εποπτεία των τεκταινόμενων στο ευρύτερο περιβάλλον με κατάλληλους μηχανισμούς παρακολούθησης. Συνεπώς, η επικέντρωση των Υπηρεσιών του Κ.Ε.Α.Ο. στις αιτίες διόγκωσης των οφειλών και στις προσπάθειες αντιμετώπισης αυτών είναι προς τη σωστή κατεύθυνση. Σχετικά προς τούτο, η οικονομική κρίση και η αυξημένη παραβατικότητα στον κλάδο των μισθωτών έχουν συντελέσει στη δημιουργία ενός μεγάλου πληθυσμού οφειλετών και ένα δυσθεώρητο ποσό ασφαλιστικών οφειλών, τα οποία και λαμβάνονται υπόψη στους μηχανισμούς κατηγοριοποίησης και αποτροπής δημιουργίας νέων οφειλών του Κ.Ε.Α.Ο., όπως ενδεικτικά αποτελούν η δυνατότητα αναστολής της χρήσης ηλεκτρονικών υπηρεσιών του e-ΕΦΚΑ για υποβολή Α.Π.Δ., το ειδικό βιβλίο ανεπίδεκτων είσπραξης και η δημιουργία προφίλ οφειλέτη (Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, 2020).

Επιπλέον, αναμένεται σύντομα η ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1023 για την αναδιάρθρωση και την αφερεγγυότητα (σχετ. υπ' αριθ. 54022/Φ.330/02-08-2019 απόφαση Υπουργού Δικαιοσύνης) και η δημιουργία νέου θεσμικού πλαισίου ρύθμισης χρεών και πτώχευσης φυσικών και νομικών προσώπων και Ανεξάρτητης Αρχής Πιστοληπτικής Ικανότητας. Στο πλαίσιο αυτό, απαιτείται στελεχειακό δυναμικό με γνώσεις και εμπειρία στη διαχείριση ληξιπρόθεσμων οφειλών. Σημειώνεται ενδεικτικά ότι οι Διαχειριστές Αφερεγγυότητας - τα καθκόντα των οποίων αφορούν και την αξιολόγηση οφειλών (από διαφορετική “οπτική”) - έχουν υψηλά προσόντα και έχουν επιτύχει σε ειδικές εξετάσεις (σχετ. Π.Δ.133/2016). Επίσης, σε προκηρύξεις πρόσληψης προσωπικού της Α.Α.Δ.Ε. για θέματα διαχείρισης οφειλών, ορίζονται υψηλά προσόντα υποψηφίων, όπως συναφείς βασικοί, μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί τίτλοι σπουδών (σε νομική, οικονομική και στατιστική επιστήμη) και απαιτείται επιτυχία σε γραπτό διαγωνισμό με θέματα δημοσιονομικού και φορολογικού δικαίου, λογιστικής και ελεγκτικής επιχειρήσεων και περιγραφικής και επαγωγικής στατιστικής (π.χ. βλ. Προκήρυξη 1Γ/2017). Συνεπώς, η προσέλ-

κυσσ και διατήρηση εξειδικευμένου προσωπικού στο Κ.Ε.Α.Ο., με ικανότητες στην αξιολόγηση και διαχείριση οφειλών και οφειλετών, θα αποτελέσει εκέγγυο στην αποδοτική λειτουργία του. Η αποδοτική αυτή λειτουργία έχει ευρύτερες προεκτάσεις στην πολιτεία, την οικονομία και την κοινωνία, μιας και η αποτελεσματική είσπραξη των ασφαλιστικών εισφορών, που μπορεί να επιτευχθεί με την ευρεία χρησιμοποίηση των αναφερθέντων στο κείμενο μηχανισμών αξιολόγησης, έχει και δημοσιονομική και πολιτική διάσταση, καθώς αποτρέπει συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού, βοηθά στην ενίσχυση της χρηστής διακυβέρνησης και βελτιώνει εν γένει τα δημόσια οικονομικά. Είναι ακριβώς η βελτίωση αυτή η οποία εγγυάται την οικονομική βιωσιμότητα του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος και κατά συνέπεια καθιστά δυνατή μια κοινωνική πολιτική που να μπορεί να χορηγεί με επάρκεια τις προβλεπόμενες παροχές σε ασφαλισμένους και συνταξιούχους και να συμβάλλει γενικότερα στην κοινωνική προστασία και στο ευρύτερο κοινωνικό όφελος.

Πηγές

Νομοθεσία – Αποφάσεις – Δημόσια Έγγραφα

Αιτιολογική έκθεση στο Σ/Ν του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης «Εξωδικαστικός μηχανισμός ρύθμισης οφειλών επιχειρήσεων», <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/e-exomix-eis-all.pdf>, πρόσβαση στις 28-12-2019.

Αιτιολογική έκθεση στο Σ/Ν του Υπουργείου Οικονομικών «Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν.4046/2012, του ν.4093/2012 και του ν.4127/2013 και άλλες διατάξεις», https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/f-formet-eis_XPress.pdf, πρόσβαση στις 01-12-2020.

Α.Ν. 86/1967 (Α'136).

Αποφάσεις υπ' αριθ. 1144814/26361/30-12-1998 Υπουργού Οικονομικών (Β'1328), Β/7/15877/2914/23-05-2013 Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας (Β'1265), Φ.80000/οικ.25379/312/29-08-2013 Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας (Β'2699), οικ.13822/1089/02-05-2014 Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας (Β'1227), 58039/3275/28-12-2016 Υφυπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Β'4504), 32320/1841/10-07-2017 Υφυπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Β'2360), 29715/2410/30-05-2018 Υφυπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Β'2105), οικ. 34124/2768/19-06-2018 Υπουργού και Υφυπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Β'2318), 83588/02-08-2018 Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης-Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας-Οικονομικών (Β'3252), 61654/10-06-2019 Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης-Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας-Οικονομικών (Β'2324), 54022/Φ.330/02-08-2019 Υπουργού Δικαιοσύνης (Β'3164), Β/7/οικ.53026/4585/14-11-2019 Υπουργού και Υφυπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (Β'4290).

Έγγραφα υπ' αριθ. Γ31/261/10-05-2016 Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. (ΑΔΑ:ΩΠΗΘ4691ΩΓ-6ΗΗ), Γ36/04/597/14-10-2016 Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ (ΑΔΑ:6ΗΣ94691ΩΓ-ΩΗΠ), 1Γ/2017/22-11-2017 Α.Σ.Ε.Π. (τ. Α.Σ.Ε.Π. 40), Γ36/04/222/16-05-2018 Κ.Ε.Α.Ο (ΑΔΑ:9Β8Π465ΧΠΙ-ΔΕΧ).

Έκθεση αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων στο Σ/Ν του Υπουργείου Οικονομικών «Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν.4046/2012, του ν.4093/2012 και του ν.4127/2013 και άλλες διατάξεις», <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/8138661.pdf>, πρόσβαση στις 01-12-2020.

Ν.Δ. 356/1974 (Α'90).

Ν. 1249/1982 (Α'43), 3588/2007 (Α'153), 3846/2010 (Α'66), 3863/2010 (Α'115), 3869/2010 (Α'130), 4046/2012 (Α'28), 4152/2013 (Α'107), 4172/2013 (Α'167), 4223/2013 (Α'287), 4305/2014 (Α'237), 4321/2015 (Α'32), 4331/2015 (Α'69), 4336/2015 (Α'94), 4387/2016 (Α'85), 4410/2016 (Α'141), 4469/2017 (Α'62), 4488/2017 (Α'137), 4578/2018 (Α'200), 4603/2019 (Α'48), 4611/2019 (Α'73), 4635/2019 (Α'167), 4670/2020 (Α'43).

Π.Δ. 133/2016 (Α'242), 8/2019 (Α'8)

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

European Commission (2018). “Greece: Technical Memorandum of Understanding Accompanying the MoU of the ESM programme (Draft-20 June 2018)”, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/draft_tmu_4th_review_to_eg_2018.06.20.pdf (πρόσβαση στις 13-12-2019).

European Commission (2019a). “Country Report Greece 2019 Including an In-Depth Review on the prevention and correction of macroeconomic imbalances {COM(2019) 150 final}”, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/2019-european-semester-country-report-greece_en.pdf (πρόσβαση στις 01-12-2020).

European Commission (2019b). “Enhanced Surveillance Report-Greece, June 2019 (Institutional Paper 103)”, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip103_en.pdf (πρόσβαση στις 12-12-2019).

International Labour Organization (2014). Studies on growth with equity. Productive jobs for Greece. Geneva: International Labour Office, Research Department, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-dgreports/-dcomm/-publ/documents/publication/wcms_319755.pdf.

International Monetary Fund (2014). “Greece-Fifth Review under the extended arrangement fund facility, and request for waiver of nonobservance of performance criterion and rephrasing of access; Staff report; Press release; And statement by the executive director for Greece” (IMF Country Report No.14/151). Washington, D.C.: International Monetary Fund, <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2014/cr14151.pdf>.

International Monetary Fund (2017). “Greece - Request for stand-by arrangement - Press release; Staff Report; And statement by the Executive Director for Greece” (IMF Country Report No.17/229). Washington, D.C.: International Monetary Fund, <https://www.imf.org/media/Files/Publications/cr17229>.

Steiss, A. and Nwagwu, E. (2001). *Financial Planning and Management in Public Organizations*. Boca Raton: CRC Press.

- Θεοδωρουλάκης, Μ., και Κουμαριανός, Β. (2012). *Συστήματα Κοινωνικής Ασφάλισης. Ασφαλιστικό σύστημα και σύστημα κοινωνικής περίθαλψης*. Αθήνα: Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ, https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2014/02/ekp_yliko_krat_pron2.pdf.
- Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών (2016). *Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης του Κέντρου Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών έτους 2016*, <https://www.efka.gov.gr/sites/default/files/2018-05/epixeirisiakokeyao2016.pdf>.
- Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ (2013). *Κοινωνική Ασφάλιση και οι επιπτώσεις της γήρανσης του πληθυσμού στο ασφαλιστικό σύστημα της Ελλάδος 2013-2050*. Αθήνα: Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ, <https://www.inegsee.gr/ekdosi/koinoniki-asfalisi-kai-oi-epiptwseis-tis-giransis-toy-plithysmoy-sto-asfalistiko-systima-tis-ellados-2013-2050/>.
- Κανελλόπουλος, Ν., και Χολέζας, Ι. (2015). *Επίκαιρα θέματα του ασφαλιστικού συστήματος*. Αθήνα, Νοέμβριος 2015, https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/%CE%95%CF%80%CE%AF%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%B1%20%CE%98%CE%AD%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1%20%CE%91%CF%83%CF%86-%CE%B1%CE%BB%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D%20%CE%A3%CF%85%CF%83%CF%84%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82_%CE%9A%CE%95%CE%A0%CE%95.pdf.
- Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (2016). *Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης του Κέντρου Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών έτους 2016*. Αθήνα: Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, <https://www.efka.gov.gr/sites/default/files/2018-05/epixeirisiakokeyao2016.pdf>.
- Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (2017). *Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης του Κέντρου Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών έτους 2017*. Αθήνα: Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, <https://www.efka.gov.gr/el/epicheiresiaka-schedia-keao>.
- Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (2018). *Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης του Κέντρου Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών έτους 2018*. Αθήνα: Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, <https://www.efka.gov.gr/sites/default/files/2018-05/epixeirisiakokeyao2018.pdf>.
- Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (2019α). *Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης του Κέντρου Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών έτους 2019*. Αθήνα: Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, <https://www.efka.gov.gr/sites/default/files/2019-04/epixeirisiakokeyao2019.pdf>.
- Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (2019β). *3η Τριμηνιαία Έκθεση Προόδου έτους 2019 του Κέντρου Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (Ιούλιος – Σεπτέμβριος 2019)*. Αθήνα: Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, https://www.efka.gov.gr/sites/default/files/2019-11/2019_c_trim_keyao.pdf.
- Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (2020). *2η Τριμηνιαία Έκθεση Προόδου έτους 2020 του Κέντρου Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (Απρίλιος – Ιούνιος 2020)*. Αθήνα: Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών, https://www.efka.gov.gr/sites/default/files/2020-09/2020_2H_%CE%A4%CE%A1%CE%99%CE%9C%CE%97%CE%9D%CE%99%CE%91%CE%99%CE%91_%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97%20KEAO.pdf.

Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας (2016). *Πρόταση του ΟΕΕ για το Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης*. Αθήνα: Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, <https://www.oe-e.gr/wp-content/uploads/2018/07/protasi-tou-oee-gia-to-sustima-koinonikis-asfalisis.pdf>.

Πόρισμα της Επιτροπής Ειδικών για το Ασφαλιστικό – Κατευθυντήριες Αρχές και Προτάσεις για την αναμόρφωση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης (2010). Αθήνα, Μάρτιος 2010, <https://www.yrakp.gr/uploads/docs/3723.pdf>.

Πόρισμα Επιτροπής του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την πρόταση ενός νέου ασφαλιστικού συστήματος (ΥΑ 37564/Δ9.10327/21.8.2015) - Προς ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο για τις συντάξεις (2015). Οκτώβριος 2015, https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/%CE%A0%CF%8C%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%B1%20%CE%95%CF%80%CE%B9%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80%CE%AE%CF%82%20%CE%95%CE%BC%CF%80%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%BF%CE%B3%CE%BD%CF%89%CE%BC%CF%8C%CE%BD%CF%89%CE%BD_%CE%A5%CF%80.%20%CE%95%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1%CF%82.pdf

Ρομπόλης, Σ. (2015). Το Ασφαλιστικό 2010-2014: Η σταδιακή μεταμόρφωση του κράτους-πρόνοιας σε κράτος-φιλανθρωπίας. *Οικονομικά Χρονικά*, 148, σελ. 32-34.

Ιστοσελίδες

<https://www.efka.gov.gr/el/kentro-eispraxes-asphalistikon-opheilon-keao>.



ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
HELLENIC SOCIAL POLICY ASSOCIATION